

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія фундаментальних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Голова циклової комісії

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **08 право** _____

спеціальність _____ **081 право** _____

інституту, факультету, відділення _____ **правничий коледж** _____

(назва інституту, факультету, відділення)

**Кредитно-модульна система
організації навчального процесу**

Львів – 2016

1. Опис навчальної дисципліни

(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни

“Релігієзнавство”)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, – 1	Галузь знань <u>08 право</u>	Нормативна (за вибором студента)	
Модулів – 1	Спеціальність 081 право	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 1		2 й	2
Курсова робота -		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 108		2 й	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Молодший спеціаліст	<i>Лекції</i>	
		9 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		7 год.	2 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		- год.	- год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		20 год.	26 год.
ІНДЗ:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – 1:2

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою є ознайомлення студентів з історичними типами й формами релігій, які склались і розвивались протягом історії людської культури : *етнічні* (родоплемінні, головним об'єктом поклоніння є духи), *національні* (склалися на ранніх етапах розвитку етносів (народностей) та переважно у межах окремої держави; об'єктом релігійного поклоніння є боги, які мали владу і над природними об'єктами, й над людським суспільством) та *світові* (історичний тип релігій, які подолали етнонаціональні межі, набули міжнародного характеру й постали прийнятними і відкритими для всіх народів). Світовими вважаються: буддизм, християнство та іслам. Всі світові релігії мають у собі гуманістичні моменти, що сприяє творчій активності і самовдосконаленню людини. Вивчення суспільно–історичних умов виникнення буддизму, християнства та ісламу; змісту віровчень та священних книг світових релігій. Дослідити рух за свободу совісті в Україні, вплив на нього європейських суспільно–політичних, філософських вчень;

утвердження в незалежній Україні дійсної свободи совісті.. Згідно з Конституцією України, свобода совісті – це право на свободу світогляду і віросповідання, свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніяку.

ЗНАТИ:

- історію виникнення і основні етапи розвитку релігієзнавства;
- основні релігієзнавчі концепції;
- що таке релігія, її елементи та структура
- концепції походження релігії
- історичні типи і форми релігії
- історичні особливості виникнення релігії
- особливості та характерні риси ранніх та етнічних релігій
- особливості ранніх форм релігійних вірувань: фетишизму, аніматизму, анімізму, магії, шаманства, тотемізм
- основні положення віровчення індуїзму
- іудаїзм, його віровчення, основні напрями
- умови і причини виникнення буддизму; ісламу
- основні положення віровчення буддизму
- історію розвитку ісламу
- основні положення віровчення ісламу, складові культу
- особливості вірувань давніх слов'ян
- особливості процесу запровадження християнства в Київській Русі
- історію православ'я в Україні
- причини утворення в ХХ ст.. Української Автокефальної Церкви
- обставини і причини утворення Української Греко-Католицької Церкви
- основні етапи історії протестантизму на Україні
- особливості неорелігій в Україні
- основи, на яких ґрунтується толерантність;
- про нерозривність толерантності з і свободи совісті
- зв'язок свободи совісті та інших прав людини

ВМІТИ:

- розрізняти теологічні та філософські релігієзнавчі концепції;
- розрізняти окремі елементи релігії;
- розрізняти світові, національні та родоплемінні релігії;
- розрізняти церкви від сект та деномінацій.
- розрізняти різні типи і форми релігій;
- розкрити сутність буддизму; ісламу;
- визначити своєрідність кожного з напрямів буддизму; ісламу;
- розкрити причини появи і поширення різних релігій в Україні;
- розкрити причини поширення протестантизму в Україні;
- визначити особливості неорелігій в Україні;
- розкрити сутність свободи совісті;
- порівняти ставлення до свободи совісті в різних релігійних традиціях;
- визначити особливості та складові частини толерантності.
- дати оцінку певного суспільного явища з позиції його відповідності засадам свободи совісті;

Змістовий модуль І. «Релігія як форма суспільної свідомості ». КЗП.05.07.

Тема 1. Теоретичні проблеми релігієзнавства

- Тема 2. Національні релігії
 Тема 3. Світова релігія :Буддизм
 Тема 4. Іслам
 Тема 5. Християнство як світова релігія та його роль у сучасній історії
 Тема 6. Деструктивні секти
 Тема 7. Релігійні права. Законодавство України, яке регулює правовідносини у сфері здійснення релігійних прав

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Римське приватне право”

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	у тому числі:						у тому числі:				
	усього	л	п	лаб	інд	с/р	л	П	лаб	інд	с/р
Модуль 1 “Предмет і значення вивчення римського приватного права”.											
Змістовий модуль 1.											
Тема 1. Теоретичні проблеми релігієзнавства		1	0,5			4	1				4
Тема 2. Національні релігії		1	0,5			2	1				4
Тема 3. Світова релігія :Буддизм		1	1			4	1				4
Тема 4. Іслам		1	0,5			2	1				6
Тема 5. Християнство як світова релігія та його роль у сучасній історії		1	0,5			4	1	2			8
Тема 6. Деструктивні секти		1	1			4	1				10
Тема 7. Релігійні права. Законодавство України, яке регулює правовідносини у сфері здійснення релігійних прав		6	4			20	6	2			36
Разом – змістовий модуль 1		6	4			20	6	2			36

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Національні релігії	1 год.
2	Світова релігія :Буддизм	2 год.
3	Іслам	2 год.
4	Християнство як світова релігія та його роль у сучасній історії	2 год.
5	Релігійні права. Законодавство України, яке регулює правовідносини у сфері здійснення релігійних прав	2 год.
	ВСЬОГО	9 год.

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Національні релігії	2 год.
2	Світові релігії :Буддизм. Ісоам	2 год.
4	Християнство як світова релігія та його роль у сучасній історії	2 год.
5	Релігійні права. Законодавство України, яке регулює правовідносини у сфері здійснення релігійних прав	2 год.
	ВСЬОГО	8 год.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Буддизм	2 год.
2	Іслам	2 год.
3	Християнство	2 год.
	Всього	6 год.

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Християнство	2 год.
	Всього	2 год.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Теоретичні проблеми релігієзнавства	2 год
1	Національні релігії	2 год.
2	Світова релігія :Буддизм	2 год.
3	Іслам	2 год.
4	Християнство як світова релігія та його роль у сучасній історії	4 год.
	Деструктивні секти	4 год.
5	Релігійні права. Законодавство України, яке регулює правовідносини у сфері здійснення релігійних прав	4 год.
	ВСЬОГО	20 год.

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Теоретичні проблеми релігієзнавства	2 год
1	Національні релігії	4 год.
2	Світова релігія :Буддизм	4 год.
3	Іслам	4 год.
4	Християнство як світова релігія та його роль у сучасній історії	4 год.
	Деструктивні секти	4 год.
5	Релігійні права. Законодавство України, яке регулює правовідносини у сфері здійснення релігійних прав	4 год.
	ВСЬОГО	26 год.

9. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ НАВЧАННЯ

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Опитування на практичних (семінарських), модульний контроль та залік.

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>
C	71-80		<i>Добре</i>
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>
E	51-60		<i>Достатньо</i>

Протягом семестру студенти готують 1 реферат та не менше однієї доповіді.. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок FX та F у шкалі ECTS, у балах та національній шкалі визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичне забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу з навчальної дисципліни “Римське приватне право”, включає:

- ✓ державні стандарти освіти;
- ✓ робочу навчальну програму;
- ✓ навчальну програму;
- ✓ плани семінарських (практичних) занять та методичні матеріали для їх проведення;
- ✓ завдання для проведення модульного контролю (тестові та електронні варіанти);
- ✓ підручники та навчальні посібники;
- ✓ навчально-методичні матеріали з вивчення тем навчальних дисциплін.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Джерела

Першоджерела

1. Біблія: переклад митрополита Іларіона / Іван Огієнко.
2. Дао дэ цзин / Пер. и прим. Ян Хин-Шуна. – СПб.: «Азбука-классика», 2005.
3. Конфуций. Суждения и беседы / Пер. с кит. П. С. Попова. - СПб.: «Азбука-классика», 2006.
4. Коран / Пер. И.Ю.Крачковского. – М., 1990.
5. Коран / пер. с араб. Г. С. Саблукова. – М. : Наука, 1991. – 521 с.
6. Коран / смысловой пер. с араб. Э. Р. Кулиев. – М. : Умма, 2004. – 386 с.
7. Коран / смысловой пер. с араб. Б. Я. Шидфар. – М. : Наука, 2003. – 405 с.
8. Коран. Переклад смислів з арабської мови/ к.іст.н. М. Якубович. – К., 2015
9. Новий Завіт.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. — К., 1996.
2. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» : від 23 квіт. 1991 р. ; станом на 25 квіт. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
3. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН : від 10 грудня 1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Коментар до Конституції України / за ред. В. Ф. Опришко [голова] та ін. – К. : Ін-т законодавства Верх. Ради України, 1996 – 378 с.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 4 листоп. 1950 р. : зі змін. і допов., внесеними Протоколом № 11 : від 11 трав. 1994 р. : офіц. пер., затвердж. МЗС 27 січня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

II. Базові підручники:

1. Академічне релігієзнавство: Підручник / За наук. ред. проф. А. Колодного). - К., 2000.
2. Аринин Е.И. Религиоведение. – М., 2004.
3. Гудима А.М. Релігієзнавство. – Тернопіль, 2000.
4. Докаш В. Релігієзнавство: навч. посіб. / За ред. В. Докаша, Г. Коцура та ін. – Чернівці: Рута, 2008. – 288 с.
5. Докаш В., Лешан Ю. Загальне релігієзнавство. –Чернівці, 2005.
6. Історія релігії. Збірник документів і матеріалів. Упорядники А.Бистрицька
7. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. – 6-те вид. — К.: Наукова думка, 2002. – 352 с.
8. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. — К., 2000.
9. Канонічне право : підруч. / за ред. В. І. Лубського. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 572 с.
10. Кислюк К.В., Кучер О.В. Релігієзнавство. – К., 2004.
11. Лешан В. Релігієзнавство. Кредитно-модульна система навчання : підручник / Володимир Лешан, Ярослав Чорненький. – Чернівці, 2011. – 632 с.
12. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: підруч. – Чернівці, 2005. – 304 с.
13. Лубський В. Історія релігій: підручник / В. Лубський, М. Лубська. – К: Центр навч. літ-ри, 2004. – 696 с.
14. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій : підручник. – К., 2009.
15. Мозговий Л.І. Релігієзнавство. – К., 2008.
16. Релігієзнавство / за ред. Титова В., авт кол. Титов В. Качурова С., Барабаш О. . – Харків, 2004. – 272 с.
17. Релігієзнавство. Підручник за ред. В.Лубського. – К., 2000
18. Релігієзнавство. Підручник за ред. М.Заковича. – К., 2001.
19. Релігієзнавство: Підручник / За ред. С.А. Бублика. — К., 1998.
20. Релігієзнавчий словник. За ред. А.Колодного і Б.Лобовика.- К., 1996.
21. Сидоренко О. Релігієзнавство: підручник / О. Сидоренко. – К., 2008. – 470 с.
22. Харьковщенко Є. Релігієзнавство: підручник / Є. Харьковщенко. – Харків, 2007. – 400 с.
23. Чебунин А. В. Китайский буддийский канон // История проникновения и становления буддизма в Китае: [монография]. — Улан-Удэ: Изд.-полигр. комплекс ФГОУ ВПО ВСГАКИ, 2009. — 278 с.
24. Черній А. Релігієзнавство : підручник / А. Черній. – К.: Академвидав, 2008. – 400 с.
25. Яроцький П.Л. Релігієзнавство. — Київ: Кондор, 2004. – 306 с.

III. Допоміжна

1. Бабій М.Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. — К., 1994.
2. Бабій М. Свобода совісті та свобода релігії: сучасна парадигма / М. Бабій // Релігійна свобода : наук. щоріч. відділення релігієзнавства ін-ту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України : зб. наук. ст. з теми «Свобода релігії і демократія – старі і нові виклики» / за заг. ред. д-ра філос. наук А. Колодного. – К. : УАР, 2010. – № 15. – С. 10–16
3. Бальжик Ірени Анатоліївни "Відносини держави і церкви: "симфонія влад" (взаємодія держави і православної церкви): автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд.юрид.наук. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://lawbook.org.ua/index.php/biblioteka/avtoreferaty/ukraina/svobodnyj-dostup/12-00-01->

teoriya-ta-istoriya-derzhavi-i-prava-istoriya-politichnikh-i-pravovikh-uchen/544-balzhik-irena-anatolijivna-vidnosini-derzhavi-i-tserkvi-simfoniya-vlad

4. Баранько Я.С. Канонічне право: історія та методологія дослідження http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/filosof/2012_224/N224p091.pdf
5. Библиейская энциклопедия. — М., 1991.
6. Валька В. Первісне християнство. — Львів, 1997.
7. Владислав Ципін. Церковне право <http://lucl.kiev.ua/images/Lavra/B06/184.pdf>
8. Вовк Д.О. "Релігійна традиція у праві..." http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vapnu/2012_3/44.pdf
9. Вовк Д. О. Право і релігія: загальнотеоретичні проблеми співвідношення : моногр. / Д. О. Вовк. — Х. : Право, 2009. — 224 с.
10. Головащенко С. Історія християнства. — К., 1999.
11. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні // Михайло Грушевський. Духовна Україна. — Київ: Либідь, 1994. — С. 5-135.
12. Гудимо А. Релігієзнавство. — Тернопіль, 2002.
13. Дейвіс Б. Вступ до філософії релігії. — К., 1996.
14. Державно-церковні відносини в незалежній Україні http://historylaw.lp.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=81:2013-04-29-10-03-24&catid=45:2013-04-25-08-46-36&Itemid=66
15. Докаш В., Шнурова О. Релігієзнавство. — Чернівці, 1998.
16. Дудуар Н., Филипович Л. Нові релігійні течії: український контекст. — К., 2000.
17. Заєць О. Хто є хто у релігійному співтоваристві [Електронний ресурс] / О. Заєць, Ю. Решетнікв. — Режим доступу: http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=178%3A1&catid=37%3Aart&Itemid=64&lang=uk
18. Заява Священного Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату з приводу проекту нової редакції Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»: від 20 грудня 2006 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://risu.org.ua/ua/index/resources/church_doc/uockp_doc/34106/
19. Иллюстрированная история религий. В 2-х т. — М., 1992.
20. Ислам: Энциклопедический словарь. — М., 1991.
21. История религий мира. Энциклопедия в 2-х т. — М., 1996.
22. Історія Православної Церкви в Україні. — К., 1997.
23. Історія релігії в Україні / За ред. А. Колодного і П. Яроцького). — К., 1999.
24. Історія релігії в Україні. В 10-ти т. - К., 1996-2001.
25. Історія світової релігійної думки. Хрестоматія / Упорядник В. Лубський та ін.) - К., 1999.
26. Історія християнської Церкви в Україні. — К., 1992.
27. Історія Церкви та релігійної думки в Україні. В 3-х т. — К., 1994.
28. Канонічне право (підручник Острозької академії) http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Kanonik_law.pdf
29. Классики мирового религиоведения. — М., 1996.
30. Климо Ч В., Колодний А., Жуковський А. та ін. Феномен Петра Могили (Біографія. Діяльність. Позиція). — К., 1996.
31. Коваль О. А. Маніпулювання релігійною свідомістю : сутність і засоби. [Електронний ресурс] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук.: спец. 09.00.11 «релігієзнавство» / Коваль Олександр Анатолійович. — Київ, 2006. — 18 с. Режим доступу : <http://dissert.com.ua/contents/7495.html>.

32. Кодекс канонів східних церков (католицька церква східного обряду, наприклад УГКЦ) <http://old.ugcc.org.ua/CCEC/CCEC-toc.html>
33. Колодний А. М., Филипович ЛЮ. Релігійна духовність українців: вияв, постаті, стан. - К., 1996.
34. Компендіум соціальної доктрини церкви (католицизм) http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_uk.pdf
35. Кочетов А. Буддизм. - М., 1986.
36. Кривенко Ю. В. Види релігійних організацій [Електронний ресурс] / Ю. В. Кривенко // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов.ред.) [та ін.]. ; відпов. за вип. Ю. М. Оборотов – Одеса: Юрид. л-ра, 2009. – Вип. 51. – С. 109–114. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arpdp/2009_51.pdf.
37. Лешан В. Історія христичнства в Україні / В. Лешан, Ю. Звенигородська. – Чернівці: Рута, 2007. – 120 с.
38. Лешан В. Релігієзнавство. — Чернівці, 1999.
39. Липинський В. Релігія і Церква в історії України. — К., 1993.
40. Ломака І. Релігійна доктрина у демократичному суспільстві: проблеми свободи та участі в політиці / І. Ломака // Вісник Прикарпатського університету. Сер. політологія. – 2011. – № 4/5. – С. 3–8.
41. Лубський В. І. Мусульманське право / Лубський В. І., Борис В. Д. – К.: ВІЛБОР, 1997. – 255 с.
42. Лубський В., Козленко В. та ін. Історія релігій. — К., 2002.
43. Луцький І.М. Християнство як джерело української держави і права <http://obljust.if.ua/wp-content/uploads/2013/08/Dopovid-Lutskiy-I.pdf>
44. Луцький І. Вплив християнства на правову свідомість українців у досвіді першої української держави (Київська Русь) / І. Луцький // Право України. – 2009. – № 10. – С. 254–260.
45. Любащенко В. Історія протестантизму в Україні. — К., 1996.
46. Малюська В. Трансформаційна парадигма державно-церковних відносин в Україні. [Електронний ресурс] // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – 2011. – № 1 (8). – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2011_1/11mvacvu.pdf.
47. Маринович М. Етика віри / М. Маринович // Контракти. – 2005. – 18 лип. – № 29
48. Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. — Ніжин, 2002.
49. Матеріальні джерела канонічного права <http://www.theorlaw.chnu.edu.ua/component/content/article/25.html>
50. Маудуді А. А. Життєва місія Пророка./ Абду Аля Аль-Маудуді – Львів: Логос, 1995. – 27 с.
51. Маудуді А.А. Спосіб життя в ісламі. / Абду Аля Аль-Маудуді – Львів: Логос, 1995. – 46 с.
52. Мизак Н. Політологія релігії: Навч. посібник / Н. Мизак. – Чернівці, 2010. – 200 с.
53. Місевич С. В. "Джерела канонічного права": автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд.юрид.наук. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.theorlaw.chnu.edu.ua/component/content/article/43.html>
54. Мозговий Л. Релігієзнавство: Навчальний посібник / За ред. Л. Мозгового, О. Бучми. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с.
55. На ріках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини / Упорядник М.Н. Москаленко. - Київ, 1991.

56. Османова Н. О. Коран / Османова Н. О. – М. : Восточная литература, 1995. – 409 с.
57. Основи соціальної концепції Української Православної Церкви. – К. : Інформаційно-видавничий центр УПЦ, 2002. – 80 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : bogoslav-club.org.ua/?p=1698#more-1698. (фактично нічим не відрізняється від попереднього документу)
58. Павленко Ю. Дохристиянські вірування давнього населення України. — К., 2000.
59. Панкевич О. Сучасна православна концепція прав людини : богословсько-аксіологічні засади / О. Панкевич // Антропология права : філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи) : Статті учасників восьмого Міжнародного «круглого столу» (м. Львів ; 7-8 грудня 2012 р.). – Львів : Галицький друкар, 2013. – С. 369–377.
60. Пащенко В. Православ'я в Україні. — Полтава, 1997.
61. Петрик В. Нетрадиційні релігійні та містичні культи України: Навчальний посібник / В. Петрик С. Сьомій Є. Ліхтенштейн В. Гринько, В. Остроухов. - К.: Росава, 2003.
62. Позиція Руської Православної Церкви з реформи сімейного права та проблем ювенальної юстиції [Електронний ресурс] : (документ прийнятий на Священному Архієрейському Соборі Руської Православної Церкви ; Москва, 02-05 лют. 2013 р.). – Режим доступу : <http://www.patriarchia.ru/ua/db/text/2774807.html>.
63. Помісні православні церкви - деяка інформація є на сайті <http://www.pravoslavie.ru/orthodoxchurches/>
64. Поняття джерел канонічного права <http://www.theorlaw.chnu.edu.ua/component/content/article/26.html>
65. Порохова В. П. Коран : пер. смислов и комментарии / Порохова В. П.. – М. : Наука, 2002. – 329 с
66. "Право і релігія": монографія http://library.nulau.edu.ua/POLN_TEXT/MONOGRAFIJ_2010/Vovk_2009.pdf
67. Правовий статус православних церков в Україні http://historylaw.lp.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=62:2012-05-15-10-01-05&catid=44:-4-&Itemid=65
68. Православ'я // Релігійна панорама. – 2010. – № 10 (120). – С. 11, 22. Права людини в Україні – 2006. Узагальнена доповідь правозахисних організацій. Свобода релігій та віросповідання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khpg.org/index.php?id=1186399188>
69. Про духовне відродження українського суспільства в умовах глобалізації світу : Декларація Помісного Собору Української Православної Церкви Київського Патріархату : від 15 лип. 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://risu.org.ua/ua/index/resources/church_doc/uoskr_doc/34100/.
70. Про свободу совісті, релігії і переконань. — К., 1996.
71. Проект Декларації про гідність, свободу і права людини № 7055 : від 27 серп. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38408.
72. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : від 20 берез. 1952 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_535
73. Рабінович С. П. Права людини у природно-правовій думці католицистської церкви (за матеріалами соціальної доктрини католицизму) / С. П. Рабінович // Праці Львів.

лабораторії прав людини і громадянина Наук.-дослід. ін-ту держ. будівництва та місцевого самоврядування Акад. правових наук України / редкол. : П. М. Рабінович (голов. ред.) [та ін.]. – Львів : Астрон, 2004. – 198 с. – (Сер. І. Дослідження та реферати; вип. 7). Ярмол Л. В. Свобода віросповідання: юридичне забезпечення в Україні (загальнотеоретичне дослідження) / Л. В. Ярмол // Праці Львів. лабораторії прав людини і громадянина Наук.-дослід. ін-ту держ. будівництва та місцевого самоврядування Акад. правових наук України / редкол. : П. М. Рабінович (голов. ред.) [та ін.]. – Львів, 2006. – 192 с. – (Сер. І. Дослідження та реферати ; вип. 8). Ющик С. Освіта і Церква [Електронний ресурс] / С. Ющик. – Режим доступу : http://pravoslavye.org.ua/2007/03/svyashchenik_sergy_yushchik_osvta__tserkva.

74. Резван Е. А. Коран и его толкования : тексты, переводы, комментарии / Резван Е. А. – СПб., 2000. – 408 с.

75. Релігієзнавчий словник / За ред. А. Колодного і Б. Лобовика. — К., 1996.

76. Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії. — К., 1999.

77. Річинський А. Проблеми української релігійної свідомості. — Київ-Тернопіль, 2000.

78. Руднева О. М. Теоретичні проблеми класифікації міжнародних стандартів прав і свобод людини / О. М. Руднева // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 9. – С. 32–42.

79. Рябко І. В. Правовий аспект взаємодії держави і православної церкви в демократичному суспільстві [Електронний ресурс] / І. В. Рябко // Держава та регіони : науково-виробничий журнал ; Серія : Державне управління. – 2009. – № 1. – С. 159-163. – Режим

доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr/du/2009_1/files/DerzUpr_01_2009_Rjabko.pdf.

80. Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні. — К., 1996.

81. Свобода совісті і віросповідань. Збірник міжнародних та українських статей / за ред. І. Зуляк. – Тернопіль, 2003.

82. Сливка С. С. Канонічне право : [навч. посіб.] / С. С. Сливка. – К. : Атіка, 2012. – 160 с

83. Статут про управління Української Православної Церкви Київського Патріархату : від 05 червня 1990 року ; з наступними змінами та доповненнями : від 26 червня 1992 року, 22 жовтня 1993 року, 15 липня 2004 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cerkva.info/uk/statut.html>.

84. Стенлі С. Гаракас. Права людини з перспективи східного православ'я / Гаракас. С. Стенлі // Релігійна свобода і права людини : Богословські аспекти [у 2 т.]. – Львів : Свічадо, 2000. – Т. 1. – С. 234–248.

85. Стефанчук Р. Право на життя як особисте немайнове право фізичної особи / Р. Стефанчук // Право України. – 2003. – № 11. – С. 115–119.

86. Филипович Л. Етнологія релігії. — К., 2000.

87. Ходакова Л. Релігієзнавство. — Львів, 2000.

88. Хома М. Біблійне розуміння багатства або як християнам ставитися до матеріальних благ / М. Хома // Християнин і світ. – 2009. – № 1. – С. 4–15. – (Світ економіки).

89. Цебенко С. Право на релігійну освіту : до характеристики міжнародних стандартів http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vlnu_yu/2009_49/008hum49.pdf

90. Цебенко С.Б. Сучасні православні уявлення про свободу людини у світлі міжнародних стандартів ... // Форум права <http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11ccbrpc.pdf>

91. Церква і світ на початку третього тисячоліття : Декларація Ювілейного помісного собору Української Православної Церкви Київського Патріархату, присвяченого святкуванню 2000-ліття Різдва Христового 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.risu.org.ua/ukr/resources/religdoc/uockp_doc/uockp_socdoc.

92. Церква і світ на початку третього тисячоліття : Декларація Ювілейного помісного собору Української Православної Церкви Київського Патріархату, присвяченого святкуванню 2000-ліття Різдва Христового 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://risu.org.ua/ua/index/resources/church_doc/uockp_doc/34099/

93. Шептицький А. Церква і церковна єдність: Документи і матеріали. 1899-1944. – Львів, 1995. – Т. 1.

94. Штурмак Н. З. Особливості релігійного праворозуміння в Україні та її роль в світових релігійно-правових процесах / Н. З. Штурмак // Юриспруденція: теорія і практика. – 2009. – № 8. – С. 37–44.

95. Яннулатор Анастасіос. Східне православ'я і права людини / Анастасіос Яннулатор // Релігійна свобода і права людини : Богословські аспекти [у 2 т.]. – Львів : Свічадо, 2000. – Т. 1. – С. 219–233.